

27.04.2015

Sj/1

§ 430

Lausunto eduskunnan apulaisoikeusasiamiehelle oppivelvollisuuden ylittäneen oppilaan opetuksen järjestämistä koskevasta kantelusta

HEL 2015-001534 T 03 01 02

Dnro 5002/4/14

Päätös

Kaupunginhallitus päätti antaa eduskunnan apulaisoikeusasiamiehelle seuraavan lausunnon vastauksena kanteluun, joka koskee oppivelvollisuuden ylittäneen, toisella paikkakunnalla sairaalakoulussa opiskelevan oppilaan opetuksen järjestämistä:

Helsingin kaupunginhallitus on 26.1.2015 (100 §) tekemällään päätöksellä oikeuttanut Helsingin kaupungin opetustoimen johtajan sopimaan perusopetuksen järjestämisestä silloin, kun oppivelvollisuuden ylittänyt helsinkiläisnuori opiskelee toisella paikkakunnalla.

Kaupunginhallituksen päätös koskee erikoissairaanhoidossa olevia tai lastensuojelun toimenpiteenä toiselle paikkakunnalle sijoitettuja oppivelvollisuuden ylittäneitä mutta alle 18-vuotiaita nuoria. Opetustoimen johtajalla on kaupunginhallituksen päätöksestä lähtien ollut oikeus antaa sairaalan sijaintikunnalle tai huostaanotetun nuoren sijoituskunnalle maksusitoumus, jolla Helsingin kaupunki sitoutuu maksamaan perusopetuksen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset.

Kantelun tekemisen aikaan marraskuussa 2014 näin ei ollut. Helsingin kaupungilla ei ole lakisääteistä velvollisuutta järjestää perusopetusta oppivelvollisuuden ylittäneille tai korvata opetuksen järjestämisestä aiheutuneita kustannuksia silloin kun oppivelvollisuuden ylittänyt helsinkiläinen on perusopetuksessa toisessa kunnassa. Perusopetuslain mukaan kunta on velvollinen järjestämään perusopetusta vain sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille. Kaupunginhallituksella on oikeus päättää perusopetuksen järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta myös muiden kuin oppivelvollisuusikäisten osalta, mutta asiaa ei oltu aiemmin käsitelty.

Ennen kaupunginhallituksen päätöstä sivistystointa johtava apulaiskaupunginjohtaja oli kehottanut opetusvirastoa selvittämään oppivelvollisuuden ylittäneiden nuorten tilannetta. Selvityksen kohteena olivat erityisesti niiden toisella paikkakunnalla

sairaalakouluissa opiskelevien tai huostaanoton seurauksena toiseen kuntaan sijoitettujen nuorten määrä ja tilanne, joilla peruskoulun suorittaminen oli kesken oppivelvollisuuden päättyessä. Joulukuussa 2014 valmistuneen selvityksen mukaan Helsingin ulkopuolella erikoissairaanhoidossa oli tuolloin yksi oppivelvollisuusiän ylittänyt oppilas ja 12 sellaista oppivelvollisuusiän ylittänyttä, jotka oli sijoitettu toiselle paikkakunnalle lastensuojelun toimenpiteenä.

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan osalta Helsingin kaupunki ei ollut korvannut perusopetuksesta aiheutuvia kustannuksia sairaalan sijaintikunnalle, eikä sijaintikunta ollut järjestänyt oppilaalle sairaalakouluopetusta omalla kustannuksellaan. Lastensuojelun toimenpiteenä toiselle paikkakunnalle sijoitettujen osalta Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystieteiden virasto oli harkinnanvaraisesti korvannut perusopetuksesta aiheutuneita kustannuksia nuorten sijoituskunnille.

Opetusviraston tekemän selvityksen perusteella erityisesti toisella paikkakunnalla sairaalakoulussa opiskelevien nuorten kohdalla tilanne osoittautui kohtuuttomaksi. Koska sairaalan sijaintikunnalla ei ole velvollisuutta järjestää perusopetusta oppivelvollisuusiän ylittäneille eikä nuoren kotikunnalla ole velvollisuutta korvata opetuksesta aiheutuneita kustannuksia, opetusta ei järjestä kukaan. Tällaiset tilanteet ovat kuitenkin olleet harvinaisia. Selvityshetkellä erikoissairaanhoidossa toisella paikkakunnalla oli vain kantelun tekijän lapsi. Aiemmin vastaavia tilanteita oli ollut vähemmän kuin yksi vuodessa, useina vuosina ei yhtään.

Lastensuojelun toimenpiteenä sijoitettujen nuorten osalta tilanne oli jo tuolloin parempi, koska sosiaali- ja terveystieteiden virasto oli harkinnanvaraisesti korvannut perusopetuksesta aiheutuneita kustannuksia osana nuoren sijoitusta. Kaupunginhallitus katsoi päätöksessään kuitenkin, että myös näiden nuorten osalta kustannusten korvaaminen kuuluu opetusvirastolle eikä sosiaali- ja terveystieteiden virastolle.

Kaupunginhallituksen päätöksen jälkeen tammikuussa 2015 opetustoimen johtaja on antanut maksusitoumuksen, jolla Helsingin kaupunki sitoutuu maksamaan kantelun tekijän lapsen perusopetuksen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset sairaalan sijaintikunnalle takautuvasti syksystä 2014 alkaen kunnes oppilas täyttää 18 vuotta keväällä 2015. Oppilaan sairaalahoitoa koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä, mutta sairaalan sijaintikunnasta saatujen tietojen perusteella Helsingin kaupunki on siinä käsityksessä, että oppilas on tällä hetkellä perusopetuksessa sairaalakoulussa.

27.04.2015

Sj/1

Helsingin kaupunki on siten jo ratkaissut asian kantelun tekijän toivomalla tavalla ja on siinä käsityksessä, että perhe on tyytyväinen lopputulokseen. Samalla Helsingin kaupunki on hoitanut asiaa koskevan ohjeistuksen kuntoon myös yleisellä tasolla. Jatkossa vastaavissa tilanteissa opetustoimen johtajalla on oikeus antaa maksusitoumus ilman kaupunginhallituksen erillistä käsittelyä.

Kaupunginhallituksen päätöksen myötä Helsingin kaupunki on päättänyt omalta osaltaan huolehtia erikoissairaanhoidossa olevien tai lastensuojelun toimenpiteenä sijoitettujen oppivelvollisuuden ylittäneiden mahdollisuuksista saattaa peruskoulun opinnot loppuun. Koska perusopetuksen järjestäminen muille kuin oppivelvollisille on perusopetuslain mukaan harkinnanvaraista, kaikki kunnat eivät ole päätyneet samaan ja tilanne on valtakunnallisesti hajanainen. Helsingin kaupunki katsoo, että oppivelvollisuuden ylittäneiden perusopetuksesta aiheutuvat kustannukset tulisi korvata valtionosuudella, jotta kaikki koulutuksen järjestäjät pystyvät turvaamaan peruskoulun päättötodistuksen myös oppivelvollisuuden ylittäneille.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Ritva Viljanen

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Salassa pidettävä (JulkL 24 § 1 mom. 25 ja 32 k.)
- 2 Kaupunginhallituksen päätös 26.1.2015 § 100

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Eduskunnan
apulaisoikeusasiamies

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Liite 1
Liite 2

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Postiosoite
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies pyytää kaupungin selvitystä kantelun johdosta, joka koskee kantelijan oppivelvollisuusiän ylittäneen lapsen perusopetuksen järjestämistä toisessa kunnassa sijaitsevassa sairaalakoulussa. Kantelu ja apulaisoikeusasiamiehen lausuntopyyntö ovat kokonaisuudessaan liitteenä 1. Asiakirjat ovat salassa pidettäviä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 25 ja 32 kohtien nojalla.

Kantelu on kohdistettu osittain myös sosiaali- ja terveystieteiden osastoon. Apulaisoikeusasiamiehen kanssa on puhelimitse päädytty siihen, että koska kaupunginhallitus on jo päättänyt asiasta kantelun tekijän toivomalla tavalla ja asia kaupunginhallituksen samaisen päätöksen mukaan kuuluu opetusvirastolle, kaupunginhallituksen ja opetusviraston yhteinen selvitys asiassa on riittävä. Opetusviraston selvitys ilmenee asian päätöshistoriasta. Kaupunginhallituksen 26.1.2015 tekemä päätös on liitteenä 2.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Ritva Viljanen

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Salassa pidettävä (JulKL 24 § 1 mom. 25 ja 32 k.)
- 2 Kaupunginhallituksen päätös 26.1.2015 § 100

Otteet

Ote

Eduskunnan
apulaisoikeusasiamies

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Liite 1
Liite 2

Päätöshistoria

Opetusvirasto 1.4.2015

HEL 2015-001534 T 03 01 02

Opetusvirastolta on pyydetty lausuntoa liittyen eduskunnan oikeusasiamiehelle tehtyyn kanteluun. Kantelu koskee

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

erikoissairaanhoidossa olevan oppivelvollisuusiän ylittäneen oppilaan perusopetukseen liittyvien kustannusten korvaamista.

Opetustoimen johtaja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Erikoissairaanhoidossa oleva potilas on hoidossa sairauden perusteella. Kysymys ei aina ole vammaisesta lapsesta, vaikka heitäkin voi erikoissairaanhoidossa olla.

Perusopetuslain 4 §:n 1 momentin mukaan kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta. Perusopetuslain 5 §:n 1 momentin mukaan kunta päättää perusopetuksen järjestämisestä muille kuin oppivelvollisille.

Kaupungilla ei ole oppivelvollisuusiän ylittäneen perusopetuksen järjestämisvelvollisuutta, eikä lakiin perustuvaa velvollisuutta korvata oppivelvollisuusiän ylittäneen perusopetuksen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia.

Sivistystointa johtava apulaiskaupunginjohtaja on 24.11.2014 (§ 23) pyytänyt opetusvirastolta selvitystä oppivelvollisuusiän ylittäneiden nuorten mahdollisuuksista saattaa peruskoulun opinnot loppuun. Opetusviraston 12.12.2014 päivätyssä selvityksessä on kartoitettu oppivelvollisuusiän ylittäneiden tilannetta Helsingissä sekä oppivelvollisuusiän ylittäneiden helsinkiläisnuorten tilannetta muissa kunnissa. Selvityksen mukaan Helsingin ulkopuolella sairaalaopetuksessa on yksi oppivelvollisuusiän ylittänyt oppilas ja 12 oppivelvollisuusiän ylittänyttä, jotka on sijoitettu Helsingin ulkopuolelle lastensuojelun toimenpiteenä.

Opetusviraston selvityksessä on lisäksi todettu, että valtion tulisi taata riittävä rahoitus, jotta koulutuksen järjestäjät pystyvät turvaamaan perusopetuksen loppuun suorittamisen myös oppivelvollisuusiän ylittäneille. Rahoitus tulisi kanavoida koulutuksen järjestäjille osana opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää esi- ja perusopetuksen rahoitusta eli rahoitusta sellaisen toiminnan osalta, jota valtiovarainministeriön hallinnoima kuntien ikäluokkapohjainen peruspalvelujen valtionosuus ei kata. Yleisenä rahoitusperiaatteena voitaisiin soveltaa jo nyt yli 16-vuotiaista sisäoppilaitoksissa opiskelevista oppilaista maksettavaa kotikuntakorvauksen perusosaa korotettuna kertoimella 1,35. Myös normaalia perusopetusta selvästi kalliimman sairaalaopetuksen rahoitus tulisi siirtää kunnille maksettavista ikäluokkapohjaisista valtionosuuksista kokonaan opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämiin valtionosuuksiin. Tällöin rahoitus kohdentuisi aiheuttamisperiaatteella niille koulutuksen järjestäjille, jotka opetuksen järjestävät. Vastaavasti kotikuntien korvausvelvoite tulisi

rajoittaa valtionosuuden ylittäviin kustannuksiin. Korvausvelvoite tulisi laajentaa koskemaan myös oppivelvollisuusiän ylittäneiden erikoissairaanhoidossa olevien oppilaiden perusopetuksen järjestämistä.

Edellyttäen, että opetusvirasto hoitaa muissa kunnissa oppivelvollisuusiän ylittäneiden helsinkiläisnuorten perusopetuksen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia, opetusvirasto on 12.1.2015 esittänyt, että kaupunginhallitus oikeuttaa opetustoimen johtajan tekemään sitoumuksen maksaa kotikuntalain mukaisena kotikuntana erikoissairaanhoidossa olevien oppivelvollisuusiän ylittäneiden alle 18-vuotiaiden oppilaiden perusopetuksen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset sairaalan sijaintikunnalle. Edelleen opetusvirasto on 12.1.2015 esittänyt, että vastaavalla tavalla opetustoimen johtaja oikeutetaan tekemään sitoumus maksaa niiden oppivelvollisuusiän ylittäneiden alle 18-vuotiaiden oppilaiden, jotka on sijoitettu Helsingin ulkopuolelle lastensuojelun toimenpiteenä, perusopetuksen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset sijoituskunnalle.

Kaupunginhallitus on 26.1.2015 (§ 100) päättänyt oikeuttaa opetustoimen johtajan antamaan edellä todetut sitoumukset. Sitä ennen 7.1.2015 kaupunginhallitus on antanut luvan kantelukirjoituksen tekijän lapseen liittyvän sitoumuksen tekemiseen opetustoimen johtajalle.

Opetustoimen johtaja on 12.1.2015 tehnyt sitoumuksen, jossa Helsingin kaupungin opetusvirasto sitoutuu maksamaan kotikuntalain mukaisena kotikuntana erikoissairaanhoidossa olevan oppivelvollisuusiän ylittäneen kantelukirjoituksen tekijän lapsen perusopetuksen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset sairaalan sijaintikunnalle eli Nokian kaupungille, syksystä 2014 alkaen kunnes oppilas täyttää 18 vuotta. Maksusitoumusta oli toivottu kantelukirjoituksen tekijän lapselle siihen asti, kunnes nuori tulee täysi-ikäiseksi eli 16.5.2015 asti.

Helsingin kaupungin opetusvirastoon ei ole vielä tullut Nokian kaupungin laskua asiasta.

Lisätiedot

Anu Kangaste, lakimies, puhelin: 310 87180
anu.kangaste(a)hel.fi